

کوردی ده فه ره که ی خۆراسان له وتوو وێژیکی خۆمانه ده گه ل کانیمال

ئه نجامدانی : ریناس جاف

له نیو ئه و کورده وارییه دا گه لی که سائیتی به رز به لام ون و بی نا و ونیشان
هه نه هه رکه نه ختی بیاندوینی، به یه کجاری سفره ی دلایان له پرووت
ده که نه وه و ئه وه نده یان پییه، به راستی دیته سه ر ئه وه ی تیر و توانجی
خۆ بگریته ئه و میدیا و بلاقۆکانه ی پۆژانه و هه فتانه و مانگانه، ته نی بو
پرکردنه وه ی سووچه بۆشه کان و پرووپه ره کانی به تالی خۆ، سووکتین و
بی بایه خترین بابه ت وا به رجه سته و زه ق ده که نه وه ، ئیژی کورد له وانه
زیتر که سی نییه و ده رد ته نیا هه ر ئه وانه ن، که چی راستی ئه وتوت لی
ده شارنه وه پیویسته میلله ت زۆر زووتر له مه ، ده گه لیان ئاشنا بیت و
فره تریش ئاگادار بکریته وه .

هه موومان ده زانین کوردستان ولاتیکی پان و به رین و له ت له ت کراوه و
هه ر به شیکی خراوه ته سه ر خاکی ده وله تیکی سه رده ست.

ره نگی هه تا به ئیستا لابه لا، سووکه شتیکتان له سه ر کوردی خۆراسان
به رگوچ که وتبی. ئه و کوردانه ی سیاسه تی ده وله تان له سه ر ده مانی
خه لافه تی ئه مه وی، عه بباسی و ئه فشاردا به زۆره ملی به ره و ناوچه ی

خۆراسانی بردوون.

به شی زۆری کورده کانی خۆراسان له شار و باژیره کانی "ده ره گه ز"، "شیروان"، "قووجان"، "بجنوورد"، "ئه سفه راین"، "باجگیران" و "چناران" دا ده ژین. زۆری له وانیش کۆچه رین و به رده وام له ماوه ی ساله گه رمین و کویستان ده که ن.

کوردانی خۆراسان بۆ خۆ ده بیژن نیژیکه ی 2 ملوین که سان ده بن. راستیت گه ره که سیاسه تی ده و له تان به درێژایی میژوو تووشی ده ردیکی کاری وای کردوون، گه ر به قسه ی خویان مۆسیقا و ستران و کولامی(که لام) کورمانجی نه بوايه، له میژ بوو هه موو شتیکیان له کیس چوو بوو. به لام له نیو ئه و هه موو کورده دا که سایتیه کی ئاشق به که لتووری کوردییان تیا هه لکه وتوو 50 سالی ره به قه خۆ ماندوو ده کات و هه ول ده دا و ده نووسی هه تا ئه و گش کورده له بیر نه کرین و جاریکی تر بگه پینه وه ئامیزی که لتوو ره په سه نه که ی کوردی خۆ.

ئه مپۆکه له نیو هه ر کۆر و کۆبوونه وه و جفینیک دا هه رکه نیو کوردی خۆراسان برا، مرۆف بی سی و دوو وه بیر سالگارانیکی فره له ئه رک کیشانی ئه و گیانه نیشتمانیه ره ده که وی که به مه به ستی زیندوو کردنه وه ی شوناسی کورد له وینده ری، تووشی چه نده گیران و چه رمه سه ری بووه به لام هیچ کامه له ته نگ و چه له مه و یارییه کانی پۆژگار نه یانتوانیوه چۆک به و زاته به رزه دا بده ن.

"کانیمال" یان که لیمولا ته وه حدی هه مان که سایتی پۆج سووک و وره به رزی نیو کوردانی خۆراسانه، نزیکه ی پتر له 50 ساله پازه و خزمه تی زمان و که لتووری کوردی ئه و ناوه ده کات، هه ول ده دا و تیده کۆشی، له و پیناوه شدا هه تا به ئیستا چه نده تووشی گیچه ل و ده ردی سه ری هاتوو که چی ساتی له هه لویستی به رزی خۆ پاشگه ز نه بۆته وه. کانیمال که م کۆر و جفینی کوردی پۆژه لات هه یه به شداری تیا نه کرد بیت. کانیمال بۆ کوردانی خۆراسان ئه و کانیاوه پر ئاوه یه هه تا هاتوو زیتر هه لقولیوه.

کانیمال به له چاپدانی پتر له 30 کتیب و په رتووکان له سه ر زمان، ئه ده ب، فۆلکلۆر، هونه ر و مۆسیقا و دیرۆکی ئه وینده ری، پیی توژیینه وه ی قوولتر و به رفره وانتری، خستۆته به رده م به ره ی نویی خوینده وار و پروناکبیری ئه و ده قه ره. به راستی حه قه هه موو کوردیکی ئه و ناوه، خۆ به قه رزداری ئه و زاته پاکه بزانی.

گه ر ئه مپۆکه نیوی کوردی خۆراسان لای کوردانی پارچه کانی دی کوردستان له سه ر زارانه، بی سی و دوو ده ره نجامی خه باتیکی دوور و درێژی

ئە و پیاوھ پۆج سووکە یە و دیارە ھە وڵە کە ی بە فیرو نہ چووہ.
ئە مە ی دە خریتە بە ر دە م ئە نجام و دە سکە وتی وتوو ویژیکی کوردانە یە
دە گە ل ئە م زاتە بە رزە.

**پ: سە یدا سە بارە ت بە نووسخە کانی خە تی و دە سنووس، ئە رکیکی فرە ت
کیشاوہ ، دە کری ھە ندی زیتەر راقە ی ئە و خالە بکە ی و بریک تیشک بخە یتە
سە ر ئە و بابە تە ؟**

و: عە رزت بکە م چونکە پیش من کە س خۆی لە قە رە ی کاری کوردی خاسما
لە سە ر فە ر ھە نگ و کە لتووری کوردی خۆراسان نہ دا بوو سە ر تە تای پێ و
دە سپیکی کار گە لی زە حمە ت و گران بوو، ھە موو ئە و بە ر ھە مانە ی من
کە ھە تا بە ئیستا چاپ بوونە ، ھە ر لە کتیبی " **بزاوتی دیرۆکی کورد بو
خۆراسان**" و " **دیوانی جە عفەر قوولی زە نگلی**" و بە ر ھە مە کانی دیکە وە
ئە وانە ھە موو نووسخە ی دە سنووس بوون، من ھە موویانم لە سە ر زاران
کۆ کردۆتە وە و چوومە نیو عە شیرە ت و ھۆز و تایفان ، لە م گۆشە و
ئە و گۆشە وە ، ئە وانە م بە ر ھە ف کردووہ و پاشان بە شیوہ ی کتیب
خستوونمە تە خزمە ت کە لتووری کوردان بە لام راستیت دە وئ ئە مە ھە زار
یە کی ئە و نووسخە و بە لگە نامە بە پیتانە یە کە م کۆم کردوونە تە وە.
چونکە زۆربە ی ئە و نووسخە و بە لگە نامانە بە درێژایی زە مە ن، لە نیو
چوونە. بۆ نموونە زۆربە ی بە لگە نامە کان لە سە ر دە می " **نادرشا**" لە کە لات
لە نیو چوونە، ھە ر وە ھا لە بە ر ئە و لافاو و عە رد ھە ژە ی لە قووچان ھات،
زۆر بە لگە نامە فە وتان. لە بوومە لە رزە و سیلاوہ کە ی بجنوردیش بە حرئ
لە و بە لگە نامە و نووسخە دە سنووسانە لە بە ین چوون بە لام من سە رباری
ئە و ھە موو پووداوہ تالانە ، ئە وە ی پیم کراوہ درێخیم لی نہ کردووہ و
زۆر نووسخە ی دە سنووسم لە م لا و لا کۆ کردۆتە وە و بە لە چاپدان
ئە و نووسخانە ، ویستوومە پاژە و خزمە تیک بە کە لتوورە کە م بکە م .

پ: ھیژا کانیمال لە سە ر ئە و بە ر ھە مانە ی ھە تا بە ئیستا بە چاپت

گە یاندوون، چیت پییە پیمانی بیژی؟

و: عە رزت بکە م یە ک لە بە ر ھە مە کانم وە ک پیشتریش ئاماژە م پیدای
کتیبیکە بە ناو و نیشانی: " **بزاوتی دیرۆکی کورد بو خۆراسان**" لە 8 بە رگدا
کە بە لگە نامە کانی کوردانی خۆراسانی تیایە ھە ر لە سە ر دە می
سە فە وییە وە ھە تا دە ورە ی سە ر کە وتنی شوپرسی گە لانی ئیران.
ھە تا بە رگی پینجە می ئە م کتیبە م بە چاپ گە یاندووہ و نھاش بە رگی
شە شە می لە ژیر چاپدایە. بە رگی حە وتە م و ھە شتە میس ئامادە ی چاپن.
" **دیوانی جە عفەر قوولی زە نگلی**" کە بە چوار زوانی کوردی، عە رە بی، ترکی و

فارسی به چاپم گه یاندوووه و هه تا چاپی دووه میشی چوووه.
"کتیبی ئه سفه راینی دوینی و ئه مرۆ" به رهه میکی دیکه ی منه، پیویسته بلیم
زۆربه ی خه لکی ئه سفه راین واته سه تی هه شتای کورده، نزیکه ی 43 هۆزی
کورد له شارسانی ئه سفه راین دا ده ژین.

"کولام و سترانین کورمانجی" به رهه میکی تری منه که سالی 1374 هه تاوی
له چاپم داوه، ئیسته ش کتیبی نادرشا له بن چاپدایه که وه ک نادری
ساحیبقران، شای شایانی ئیران به نیو بانگه، ئه م به رهه مه ش له ژیر
چاپدایه و به م زووانه ده که ویته بازارپی کتیبه وه.

پ: سه یدا زۆربه ی به رهه م و کتیبه کانت ده ره نجامی هه ول و کار و
چالاکمی مه یدانین، سه باره ت به م بابه ته ده لئی چی؟

و: راسته زۆربه ی به رهه مه کانت ئه چنه ئه و خانه وه، من بو خۆم چووومه ته
نیو هۆز و تایفه و خیله کانی کوردانی خۆراسان و ئه وه ی له سه ر به یت و
چیرۆک و کولام و ستران و فۆلکلۆر و یارییه کانی باو و دیرۆک و ئایین و
عیرفان و مه ته لۆک و کشت و کال و ناژه لاداری و موسیقا و دۆخی جوگرافیایی
کوردانی خۆراسان بووه، موتالا و لیکۆلینه وه ی مه یدانیم له سه ری به
به ئه نجام گه یاندوووه.

من له رپی به لگه نامه و هه رهه ها تۆمارکردنی ده نگ و فیلم هه لگرتنه وه،
ئه و گرینگه م جی وه جی کردوووه، نهاش هه موو ئه وانه له ئه رشیفه که مدا
هه نه و پۆلین به ندیشم کردوون. هه ر له و پیوه ندییه دا ده بی بلیم په رلان و
کتیبخانه که م ئه رشیفیکی زۆر ده وله مه نده له به لگه نامان که هیوامه
توانیبیتم له و ریگه وه خزمه تیک بگه یینمه که لتووری کوردی.

پ: زمان، که لتوور و فۆلکلۆری کوردانی خۆراسان هه تا چه نده توانیویه
ره سه نایتی خۆی بپاریزی؟

و: راستیت ده وئ به خته وه رانه هه تا به مرۆ توانیویه ئه و خه زینه
ده وله مه نده کوردییه له فه وتان بپاریزی به لام ئیستا ته له فزیون
ئیمه ی وه به ر هیرش و شالوویکی توند داوه، که لتووری کوردی
له م ناوچه دا به راستی له به م ترسییه کی هه ره قه تی دایه،
زارۆک که له ته مه نی شه ش سالان لای دا و له مال ترازا و چوووه قوتابخانه،
هه موو شتی به فارسی فیر ئه بی، ئیدی رپی ئه هه ر کوی ده که وئ،
ناچاره خۆی به فارسی را بیئ، زوانی رۆژنامه و گوڤار و میدیاکان هه مووی
فارسییه، ئیمه به داخه وه ده زگاییکی چاندی و فه رهه نگی و که لتووریمان
نییه بتوانی لاوان بگه رینیتته وه باوه ش و ئامیزی که لتووری کوردی، هه ر بویه
زمان و که لتووری کوردی خۆراسان له بن مه ترسی فه وتان و له نیو چووندایه
و من ئه م ئاینده به روون نابینم.

چونکه ئه و به ره ی که ئیستی ته مه نیان له 40 و 50 سالی دایه ، که ره ئه و به ره بجی له شوین ئه وان به ره ئیک دی که له هه موو شتیکی کوردی داپراوه.

پ: باشه سه یدا تا قمی خوینده وار و پروناکبیری ئه و ناوه بو قه ره بووی

ئه و خه ساره مه زنه چیی له ده س دیت؟

و: گرفته که ی مه هه ره لیره دایه خو هه موو ان نابنه نووسه ره ، یه ک دووی ئاژه لاری ده که وی ، یه ک وه دووی کشت و کال ئه که وی ، تا قمی ئه که ونه دووی کاسبکاری و ژماره ئیکیش ری عیلم و زانست و تیکنۆلۆژی ده گرته به ره و له نیو شول و کاره که ی خودا نغرو ده بن ، له و نیوانه دا ته نه ژماره ئیکی که من ده که ونه شوینی کار و باری چاندی و که لتووری ، بو نموونه من یه که له وانه م که یه که م کاری کوردیم له خوړاسانا به ئه نجام که یاندوووه ، به لام من ناچارم بو وه ده س خستی بژیوی ژیان ، کریکاری بکه م و ئیواره به ده سستی تلش تلیشه وه بکه ریتمه وه مال ، ئیدی کوا ده توانم به و ده سته پر ژانانه وه ده س بو قه له م به رم؟! به راستی ئیمه به ده س هه ژاریکی کوشنده وه ده نالینین.

من نیزیکه ی 30 به رگ کتیم له سه ره میژوو ، که لتوور ، خه لکناسی ، موسیقا و ئایین و ئه وه ی به له ونی پیوه ندی به کوردانه وه هه یه و بگره له سه ره ناکورده کانیش ئاماده ی چاپه ، که چی ناتوانم به چاپیان بکه بینم ، چونکه له باری دراوی و مادیه وه هیچی شک نابم ، هه تا که ی هه ره 15-10 سال جاریک بچم و له دوس و هه فالان ، پاره قه ره بکه م و به هه زار زه همه تان یه کیکیان له چاپ بده م و هه تا بکه ویته بازار و خه لک بیکن و قه ره ران قه ره ران کوی بکه مه وه ، تازه ئه و پاره ی من بو چاپم خه ره کردوووه ، ده ستم ناکه ویته وه ، ئیدی له وه که ری نرخی قاقه ز له ماوه ی ئه م سالانه دا پر به ره بوته وه ، تازه که ره موو هه ژمارانیش بفرۆشرین ، من پاره که ی خووم ده س ناکه ویته وه . بویه ئیتر به راستی له ده ستم نایه دووی کاری فه رهه نگی بکه وم ، به ئاخری خه ت که یشتووم ، هه ژاری نایه لی هیچ بکه ین ، ئابووری ژیرخانی هه موو کاریکه ، جا کاتی له ئاستیکی نزمدا بیت ، ئیتر کوا کارمان پی ده کری؟ بویه ئینسان ئیدی بر ناکا و کاریش په کی ئه که وی.

پ: سه یدا کانیمال یه ک له و کتیب و په رتووکانه ی له چاپت داوه کتیبیکه

له سه ره شاعیر و هۆزانی هه ره ناسراوی کوردی خوړاسان ، "جه عفه ره قولی

زه نگلی " ، سه باره ت به م شاعیره جیت پییه؟

و: عه رزت بکه م جه عفه ره قولی یه کیکه له مه زنترین شاعیرانی ده قه ره ی

خوړاسان که له سه رده می "مه مه د شای قه جه ره و ناسره دین شا و

مزه فه ره دین شا" ، عومریکی دریزی کردوووه که دووی کاری فه رهه نگی

که وتووه ، جه عفه ر قولى له دونیای خه ون و خه یالدا تووشی ئه وینیکی خه یالی ده بی و ده بیته ئاشقی کچی به نیوی مرواری له ته مه نی 15-16 سالانه وه سه ری خو هه لده گری و ده بیته گراوی مرواری و ته واوی ته مه نی نزیکه ی 100 ساله ی خو ی به دوا ی مرواری دا چیا و دو ل و هو ز و عه شیره ت و ولاتان ده گه ری ، هه ر له چین و خوته ن و هیندستان و ولاتانی ئاسیای ناوینه وه بگره هه تا ولاتی عوسمانی و ولاتانی ناوچه ی قه وقاز و گورجستان و له خودی ئیران و هه تا شام و شاره کانی مه ککه و مه دینه ی ولاتی عه ره بستان ، به شکو مرواری ، خو په یا بکات له و هه موو پیگایانه دا به هو ی ئه و هه موو ئه زموونه ی وه ده سستی ده خات ، هه مووی ده خاته خزمه ت هو نینه وه ی شیعر و جوانترین هه لبه ست ده هو نیته وه ، له به یتى ئاخری هه موو شیعریک دا له خودای خو ی ده پارپته وه به مرواری بگه یینی ، بو نموونه ئه لی : ئه تو عه لی و فاتمه ت به یه ک گه یاند ، تو سوله یمان و بلقیست به یه ک گه یاند ، ئیمه ش به مراز بگه یینه ، بو نموونه له م شیعره دا ئه لی:

بار ئیلاها به حه قی ره زا زامنی ئاهوو

شه ویک بی وه خه ونی من مرواریی چه شمی جادوو

وه مینا قی سه ییادی بی پوو وه پوو

هیسیرکه من وه پی خو

ئه و وه که مه ندی گیسو

ئه عبیری وه خه ونی من ئاشکار که هه رچی زوو

ئاشکار که هه ر چی زوو

پ: ده توانین بلین جه عفه ر قولى به راستی ئاشق و شه یدا و ئه ویندار بووه؟

و: به لی ، جه عفه ر قولى ئه شقیکی عیرفانی له ناخیا بووه ، له میژووی

عیرفانی ئیرانی و ئیسلامی دا ئیمه که سیکی وامان به ته واوی مانا

عارف و سووته دل ، به رچاو ناکه وی ، له حالیکدا ئه شقی جه عفه ر قولى

به دریزی عومری 100-90ساله ی به ته نیا هه ر دوو تاریک بووه و به س.

به راستی جه عفه ر قولى مؤسیقای کوردانی خو راسانی له فه وتان پاراستوو و

مؤسیقای ئه مپو قه رزداری هه ولی دلسوزانه ی ئه و مروقه مه زنه یه ،

ئه مپوکه 14 ئاوازان له و شاعیره ئاشقه ماونه ته وه که قوتابیانى وی

به به ره ی ئه مپویان گه یاندوووه. له قووچان و ده ره گه ز و که لاتی نادری

ده چوونه خزمه تی و فییری مؤسیقای کوردی ده بوون ، گه ر مؤسیقا و سترانی

کورمانجی نه بوایه ن ، بیگومان کوردی خو راسان ئه مپو هه موو شتیکی

له بیر کرد بوو.

پ: سه یدا یه کیکى دی له به رهه مه کانت له سه ر چیرۆکی کوردی

له ده قه رى خوراسانه ، له و باره وه هه گبه كه ت چى تيايه ؟

و: چيروكى كوردانى خوراسان زورن ، كاتى من مژولى ليكولينه وه بووم ، ديتم كه نه مر "سه مه دى بيهره نكي" كاتى ئه و چيروكانه ي كو كردوته وه ، لام ده ركه وت زورن له و چيروكانه ي له كوردانى "خوى ورمى" وه رگرتووه كه به نيوه چلى نووسرابوونه وه ، ئه و چيروكانه له نيو كوردانى خوراسان به تايبه ت لاي كوچه ريبه كان به ته واوى هه بوون ، من جووم له نيو ئه و كوچه ريبانه هه موو ئه و چيروكانه كو كرده وه .

چيروك و داستان له نيو هه موو قه وم و ميلله تيك دا يه ك له سه ره كى ترين به شه كانى كه لتوورى ئه وان ده گريته وه كه سه رچاووه كه ي پووداووه كانى ديروكى و جفاكى نيو ميلله تانه و له چوارچيوه ي چيروك و داستان خو ده رده خات. ئه و چيروكانه ي كه من كوم كردوونه ته وه وه بزائم هه زار يه كى ئه و چيروكانه نه بى كه له نيو كوردانى خوراسانا هه يه ، بو نموونه ده بينى پيره ژنيك نه ده زانى شا عه بباس كئيه و نه ش شارى ئيسفه هانى ديوه ، كاتى چيروكه كه ئه گيريته وه ئيژى شان به شانى شا عه بباس به نيو كووجه و كولانه كانى ئيسفه هان دا ده گه رى. ناوه روكى زوربه ي چيروكه كان باس له حه ماسه و قاره مانيه ته .

پ: سه يدا ئايا له سه ر په ندى به رينان ، كارىكى ئه وتوت بو به ر هه فكردى په نده كانى پيشينيان له و ده قه ره دا ئه نجام داوه؟

و: من بو خوم نزيكه ي هه زار په نديكم كو كردوته وه و نيوى كتبه كه م ناوه "په ندى كورمانجان" كه هيشتا چاپ نه بووه. په ندى به رينان ده سكه وتى ئه زموونى خه لكانه و زور بوارانيش ده گريته وه . په ندى به رينان به راستى ئاوينه ي ژيرى خه لكانى بليمه ته و به هوى هه ر په نديكه وه ئيمه لمان پوون ئه بيته وه بىر و بوچوونى خه لك له و سه رده مه دا چلون بووه.

پ: سه يدا ئايا له سه ر ليستوك(ليسته ك) و ياربيه كانى خوچيى ئه و ناوه به ر هه ميكت هه يه ؟

و: له سه ر ئه و بابه ته ش كتيبيكم هه يه كه زور يارى و كايه ي جوانى تيايه كه يارى وا هه يه به دوو كه سان ده كرئ و ليستوكى واش هه يه 500 كه سان ده توانن تييدا به شدار بن، هه مه جوهره كايه و يارى هه يه ، هه ر بو نموونه له يارى توپين دا چه ن جوهره ليستوكمان هه يه .

پ: ئايا خه لك ئيستا له و چه شنه كايه و ياريبانه پيشوازي ده كه ن؟

و: هه ل و مه رجي ژيان و گوزه ران له م سالانه دا پر گوراني به سه ردا هاتووه. لايه نى ئابوورى ژيان و وه ده س خستنى بژيوى ژيان، لاي خه لك بايه خيكي زورى په يا كردووه، هه ر بويه خه لك زيتر دووى كار و هه رمانيك ده كه ون،

دە سكه وتىكى مادى بۇيان تىدا بىت ، ھە ر لە بە ر ئە وە ش كە متر خە لكە كە بە لای كارى فە رھە نگی دا دە چن ، ئە مە تە نیا تايبە ت بە كورد نىيە و لە نىو ھە موو گە لانی سە رزە ویشدا ھە ر وایە .
جاران خە لك لای ئىمە لە دە سىپكى نە ورۆزە وە ھە تا 14 نە ورۆز ، جە ماعە ت

خۇيان بە يارى و لىستۆكى جۆربە جۆرى كوردىيە وە سە رقال دە كرد، كە چى ئىستا خە لك دواى سى چوار پۆژان كە بە گە شت و گىل و سە ردانى يە كترە وە مژول دە بن ، دە گە رىنە وە سە ر كار وبارى ئاسايى ژيانى خۆ .
ئە و جۆرە كارانە پىويستى بە دە ولە تىك ھە يە كە لاگرى لە و يارىيانە بكات ، دە ولە ت ئىستى ھاتووە كۆنگرە بۆ تازىە خوئىنى دە بە ستى كە كارىكى باشە ، چونكە سە رچاوە ى مۇسقىاى ئىمە لە تازىە خوئىنيە وە دى .
لە و لاشە وە دە بى بايە خ بە يارىيە كانى خۆجىى بدرى ، بۆ نمونە ئىمە جۆرە لىستۆكىمان ھە يە كە بە تۆپ و دار(چىو) ە و 500 كە سان دە توانن بە شدارى تيا بكە ن ، پىويستە لە سە ر ئە م جۆرە يارىيانە كارى زىتر بكرى و فرە تر زىندوو بكرىنە وە .

پ: سە یدا دوا پە يفت؟

و: پىويستە جە ماعە تى خوئىندە وار و پروناكبىر زىتر وە خۆ بكە ون ھە تا كە لتوورى دە ولە مە ندى كوردى فرە تر خۆ لە نىو كۆمە لگە دا نىشان بدات ، ئە مە پىر بۆ پاراستنى كۆمە لگە و جفاكى مە پىويستە .